

Lj

LJAHNICKI, Aleksandar, arhitekt, oblikovatelj i slikar (Okraj, 2. XII. 1933). Studij arhitekture završio u Zagrebu 1958. Bavio se projektiranjem stambenih i hotelskih građevina (obiteljske kuće u Zagrebu, Vodicama i Filip-Jakovu, hotelski kompleks u Baškom Polju, 1964), izložbenih paviljona (1960–89) i interijera (turistički uredi Jugoslavije i JAT-a u Ateni, Frankfurtu, Parizu, Stockholmu i Londonu, 1963–70). Izrađuje televizijske (»Kvskoteka«, 1986–89) i kazališne scenografije te plakate i kataloge. — Samostalno je izlagao u Zagrebu (1992, 1994), New Yorku (1992, 1993, 1994) i Šibeniku (1994).

LIT.: V. Bužančić, Slikarski ciklus Hommage à Manhattan (1990–92) A. Ljahnickog (katalog), Zagreb 1992.

LJETNIKOVAC, arhit. sklop, sagrađen izvan grada, što ga tvore građevine i vrt. Namijenjen povremenu boravku vlasnika, ali mu svrha najčešće nije samo rezidencijalna već i gospodarska; ovisno o području i zemljoposjedu na kojemu nastaje, lj. poprima i neka tipološka obilježja.

Već se u antici na I jadranskoj obali uspostavlja prostorno-organizacijska shema (*villa rustica*), na koju će se ugledati i kasnija razdoblja. U srednjemu vijeku izgradnja na zemljoposjedima ima izrazitije utvrđeno obilježje. Ladanjska arhitektura općenito a osobito ljetnikovci vezani su uz grad, uz njegov rast i uređenje njegova okolnoga prostora (*kaštela*). Uz najjača gradska

središta Dalmacije (Zadar, Šibenik, Trogir, Split, Hvar, Korčulu), grade se u XV. st. ladanjska boravišta književnika humanista (Šižgorić na Zlarinu, Cipiko u Kaštel Starom, Marulić na Šolti, Hektorović i Lucić na Hvaru) te plemićkih i bogatijih građanskih obitelji. Najveći zamah ladanjska izgradnja doseže u XVI. st., ali vrlo vrijedni ljetnikovci nastaju i u kasnijim stoljećima (*stancije* u Istri). Određenim tipološkim posebnostima izdvajaju se ljetnikovci Visa i Korčule, no sve ih nadilaze dubrovački ljetnikovci koji su po svojoj mnogobrojnosti i arhit. vrijednostima značajna pojava i u eur. razmjerima.

U bližoj okolini Dubrovnika ladanjske se kuće pojavljuju već u XIV. st., a sred. XV. st. Gruški je zaljev okružen »veličanstvenim palačama« (Filip de Diversis). Većina očuvanih ljetnikovaca nije, međutim, starija od XVI. st. Svi imaju karakterističnu shemu L-tlocrta (dva krila koja s ogradnim zidom zatvaraju vrt), što postaje tipološkom odrednicom dubrovačkih ljetnikovaca kao i tlocrt same ladanjske kuće koja i u prizemlju i u prvome katu ima središnju dvoranu i dvije bočne sobe. U prvoj pol. XVI. st. mnogi ljetnikovci pokazuju obilježja gotičko-renesansnoga stila (lj. Petra Sorkočevića na Lapadu iz 1521, Bunić-Kabogin u Rijeci dubrovačkoj iz istoga doba i nešto kasniji Bunić-Gradićev u Gružu) ili rane renesanse (Getaldićev na Šipanu iz 1516, Rastićev u Rijeci dubrovačkoj, Gundulićev u Gružu); u drugoj pol. stoljeća prevladava renesansni stil (ljetnikovci Vice

HEKTOROVIĆEV LJETNIKOVAC U STAROME GRADU NA HVARU

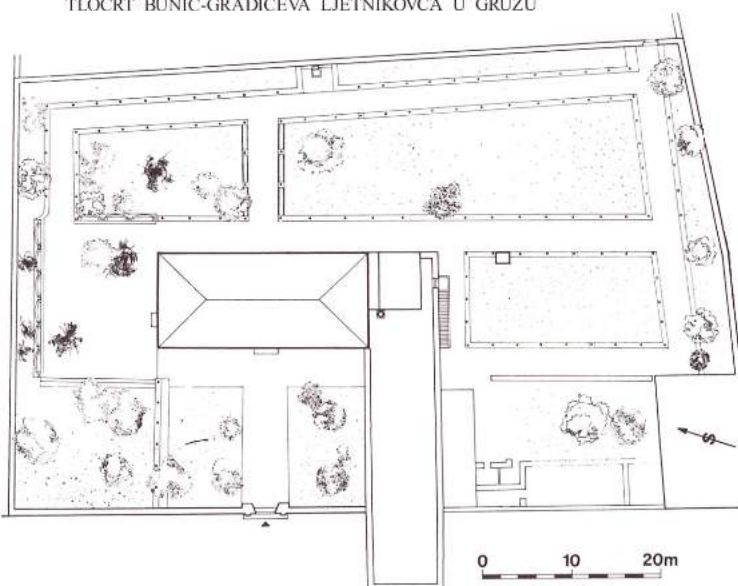

SORKOČEVIĆEV LJETNIKOVAC
NA LAPADU

Stjepovića-Skočibuhe u Suđurđu i kraj Tri crkve, ljetnikovci Gučetića, Đurđevića i Zamanje u Rijeci dubrovačkoj), a tek iznimno ima i manirističkih naznaka (Crijevićev lj. na Gradcu, Stayev u Rijeci dubrovačkoj). Nakon potresa 1667. mnogi se ljetnikovci obnavljaju (Gučetićev u Trstenom, Zuzorić-Bizzarov u Brsečinama), pa i proširuju (Sorkočevićev u Rijeci dubrovačkoj), a samo neki grade iznova s izrazitim oznakama baroknoga stila (Bozdarijev u Rijeci dubrovačkoj, Bizzarov u Komolcu, Pucićev na Pilama). Otada je stalno stanovanje u ljetnikovcima sve raširenija pojava, pa se i u XIX. st. nastavljaju graditi kuće izrazitih ladanjskih značajki (na Pilama, na Pločama i drugim dubrovačkim predgrađima).

Premda je većina dubrovačkih ljetnikovaca prepuštena propadanju, u mnogima ima još kamenoga namještaja koji pokazuje klesarsko umijeće mjesnih i korčulanskih radionica (ljetnikovci Gučetića, Rastića i Staya u Rijeci dubrovačkoj, Sorkočevića na Lapadu, Gundulića u Gružu, Skočibuha u Suđurđu), a neki čuvaju i tragove oslika (Beccadellijev na Šipanu, Sorkočevićev na Lapadu i Rijeci dubrovačkoj, Bunić-Gradićev u Gružu).

TLOCRT BUNIĆ-GRADIĆEVA LJETNIKOVCA U GRUŽU

Vrtovi dubrovačkih ljetnikovaca od XV. st. pokazuju specifičnosti arhit. artikuliranih prostora, ortogonalna rasporeda polja za sadnju i staza natkrivenih odrinom. Zadržavajući mnoga obilježja srednjovj. vrtova, u renesansi se prostor vrta i kuće povezuje, što vodi dokidanju prigrađenih loda i trijemova te, krajem XVI. st., osamostaljenju ladanjske kuće.

LIT.: C. Fisković, Gazdarovićev ljetnikovac u Visu, HK, 1946. — *Isti*, Naši graditelji i kipari XV. i XVI. stoljeća u Dubrovniku, Zagreb 1947. — N. Dobrović, Dubrovački dvorci, Beograd 1947. — I. Zdravković, Dubrovački dvorci, Beograd 1951. — C. Fisković, Gotički ljetnikovac sred Bole, Brački zbornik, 1957. — *Isti*, Ljetnikovac Hanibala Lucića u Hvaru, Anali—Dubrovnik 1962, 8–9. — *Isti*, Kultura dubrovačkog ladanja, Split 1966. — *Isti*, Zoranićev prilog našoj renesansnoj hortikulturi, Zadarska revija, 1969, 18. — N. Grujić, Ljetnikovac Lodovica Beccadellija na Šipanu, Peristil, 1969–70, 12–13. — A. Deanović, Perivoj Gučetić u Arboretumu Trsteno, Rad JAZU, 1978, 379. — B. Šišić, Obnova dubrovačkog renesansnog vrta, Split 1981. — C. Fisković, Sorkočevićev ljetnikovac na Lapadu, Rad JAZU, 1982, 397. — N. Grujić, Prostori dubrovačke ladanjske arhitekture, ibid., 1982, 399. — M. Gamulin, Tvrdalj Petra Hektorovića u Starom gradu na Hvaru, Split 1988. — N. Grujić, Ljetnikovac Klementa Gučetića u Rijeci dubrovačkoj, Radovi IPU, 1988, 11. — *Isti*, Ljetnikovac Vice Stjepovića-Skočibuhe kod Tri crkve u Dubrovniku, ibid., 1988–89, 12–13. — *Isti*, Ladanjsko-gospodarska arhitektura 15. i 16. stoljeća na otoku Šipanu, Zbornik dubrovačkog primorja i otoka, II, Dubrovnik 1989. — *Isti*, Pretpostavke za obnovu dubrovačkih ljetnikovaca, u knjizi: Obnova Dubrovnika 1979–1989, Dubrovnik 1989. — V. Marković, Ljetnikovac Bozdari u Rijeci dubrovačkoj i Marino Groppeli, Prilozi—Dalmacija, 1990. — N. Grujić, Vrtina arhitektura ljetnikovca Bozdari u Rijeci dubrovačkoj, u knjizi: Vrtina umjetnost na tlu Jugoslavije, II, Zagreb 1990. — *Isti*, Četiri doba jednog ljetnikovca — »Džonovina« u Rijeci dubrovačkoj, Prilozi—Dalmacija, 1991. — B. Šišić, Dubrovački renesansni vrt, nastajanje i oblikovna obilježja, Dubrovnik 1991. — N. Grujić, Ladanjska arhitektura dubrovačkog područja, Zagreb 1991. — R. Ivančević, Sorkočevićev ljetnikovac na Lapadu i problem klasične renesanse, u knjizi: Likovna kultura Dubrovnika 15. i 16. stoljeća, Zagreb 1991. — N. Grujić, Francesco della Volpaia na Šipanu, Prilozi—Dalmacija, 1992. — Cultural Heritage of Croatia in the war 1991–92, Zagreb 1993. N. Gru.

LJUBAČ, selo u istoimenom zaljevu S od Nina. U župnoj crkvi čuva se gotička piksida. S od sela je prapov. utvrda Venac i brojni grobovi s elementima liburnske kulture. Na rtu Ljubljana ostaci su srednjovj. utvrde templara (*castrum Liuba*) s ruševinama crkve originalna tlocrta: tri jednake polukružne apsida u kvadratičnu prostoru koje su naknadno prizidane uskoj lađi. U obližnjem selu Podvršju nalazi iz bronzanoga doba.

LIT.: L. Dobrović, Posjedi i sjedišta templara, ivanovaca i sepulkralaca u Hrvatskoj, Rad JAZU, 1984, 406. — I. Petricoli, Castrum Liube, SHP, 1983, 13, str. 117–122. — Š. Batović i S. Kukoč, Grobni humak iz ranog bronzanog doba u Podvršju, Radovi. Filozofski fakultet Zadar, 27, 1987–88. I. Pet.

LJUBIČIĆ, Boris, grafički oblikovatelj (Glavice kraj Sinja, 8. XI. 1945). Diplomirao na Akademiji u Zagrebu 1968 (Lj. Ivančić, M. Stanić). Od 1970. bavi se grafičkim oblikovanjem i vizualnim komunikacijama. God. 1987. u Zagrebu osnovao vlastiti »Studio International«. Glavne su značajke njegova rada naglašena likovnost i upotreba efektivnih kombinacija